

Błędowo, dnia 02 maja 2024 r.

Urząd Miejski
w Lubieniu Kujawskim
Wpłynęło 02.05.2024
Znak sprawy 1017
Sprawa została przydzielona
..... P. Jabłoński

~~Burmistrz Miasta i Gminy Lubień Kujawski
ul. Wojska Polskiego 29
87-840 Lubień Kujawski~~

PETYCJA ZBIOROWA

**w sprawie budowy „Stacji bazowej telefonii komórkowej operatora P4 „PLAY“ nr WLO3201B
na terenie działki nr 11/2, obręb ewidencyjny Błędowo“**

Ponownie zwracamy się do Państwa jako do organów władz gminnych aby, w myśl Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie art. 5 i 79 ust. 1 o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wnieść swój **stanowczy sprzeciw** wobec planowanej budowy stacji bazowej – masztu 56 m – telefonii komórkowej w miejscowości Błędowo i **żądamy kategorycznie odstąpienia od jej realizacji.**

Nasza wcześniejsza petycja z dnia 04 października 2023 r. została uwzględniona w trakcie posiedzenia Rady Miejskiej Lubień Kujawski w dniu 27.10. 2023 r. Uchwałą Nr XLVI/418/2023, kiedy to również została podjęta Uchwała Nr XLVI/415/2023, w której objęto planem zagospodarowania tylko fragment działki 11/2 pomimo, iż nasz sprzeciw dotyczył całej działki o nr 11/2.

Nie zaskarżyliśmy wówczas niesatysfakcjonującej nas w pełni wydanej uchwały licząc na to, iż właściciel działki nr 11/2 zrozumie nasze intencje i obawy, skłoni go to do refleksji, i zachęci do dobrosąsiedzkich relacji a w ostateczności odstąpi od wydzierżawienia wspomnianej nieruchomości inwestorom sieci PLAY.

Niestety nic podobnego się nie wydarzyło, a jak wynika z treści obwieszczenia nr INW.6733.1.2024 z dnia 17.04.2024 r. – właściciel działki, tak jak zapowiadał, przesunął tylko nową lokalizację wieży poza obręb objęty Uchwałą Rady Miejskiej w Lubieniu Kujawskim Nr XLVI/415/2023 z dnia 27.10.2023 r.

Podobnie jak we wcześniejszej naszej petycji z dnia 04 października 2023 r. powtarzamy, że tak ważne decyzje dotyczące naszej gminy nie mogą i nie powinny być podejmowane bez konsultacji z jej mieszkańcami. Ponownie oczekujemy od Organów Gminy merytorycznego i prawnego wsparcia oraz zapewnienia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu. Jest to inwestycja na dziesięciolecie, która znacznie i trwale zmieni nasz krajobraz, i zablokuje możliwości rozwoju nie tylko dla najbliższego sąsiedztwa ale i dla naszej Gminy.

Prosimy, tak jak poprzednio, o ponowne przyjęcie uchwały, która rozpocznie procedurę przystąpienia do sporządzenia planu miejscowego zagospodarowania w celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego, oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy. Prace nad takim planem umożliwią nam mieszkańcom i właścicielom okolicznych nieruchomości dostęp do dyskusji, wiedzę o ewentualnych planach i możliwość decyzji na temat miejsca, w którym żyjemy.

Uzasadnienie

Po pierwsze,

niestety dziś na pierwszym miejscu i jako szczególny punkt naszych obaw przypominamy, że tuż za naszą wschodnią granicą toczy się wojna i coraz wyraźniej przywódcy zachodnich państw sygnalizują możliwość rozlania się konfliktu i zagrożenia jakie może mieć przed sobą Polska a stacje sieci

bezprzewodowej śmiało trzeba uznać za punkty strategiczne w oczach „ewentualnego okupanta”. W wojnie na wschodzie, powszechne stają się naloty bezzałogowych dronów na infrastrukturę internetową i telekomunikacyjną. W obliczu wojny taka stacja staje się dla nas oczywistym zagrożeniem.

Po drugie,

nasza petycja pokierowana jest przede wszystkim tym, iż stacje telefonii komórkowej, tak jak telefony komórkowe i routery wi-fi, nie są obojętne dla zdrowia a zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r., art. 68.1. –każdy ma prawo do ochrony zdrowia, dlatego wnosimy o odstąpienie od realizacji inwestycji.

O szkodliwości stacji bazowych telefonii komórkowych świadczą chociażby apele ponad 250 naukowców, którzy opublikowali badania w tej dziedzinie w czasopismach naukowych (Załącznik nr 1).

Z raportu NIK (Załącznik nr 2) wynika też, że stacje bazowe telefonii komórkowych w praktyce przekraczają normy mocy, które są deklarowane przez firmy w momencie uzyskiwania przez nie pozwolenia na budowę a obowiązujące przepisy są nieskuteczne w ich nadzorze i regulacji oraz znacząco poluzowane. Nieuczciwe praktyki zostały już udowodnione na drodze sądowej, np. przez Zbigniewa Gelzoka, prezesa stowarzyszenia *Prawo do Życia*.

Długoterminowy wpływ planowanej stacji telefonii komórkowej może być widoczny dopiero po latach a my nie chcemy być tzw. "królikami doświadczalnymi".

Obecnie dostępne badania długoterminowego wpływu stacji telefonii komórkowej na zdrowie mieszkańców w promieniu 500 m wykazały znaczący wzrost pogorszenia stanu zdrowia.

Profesor Alicja Bortkiewicz wraz z 5 – cioma naukowcami dokonała przeglądu 10 badań opisujących wpływ stacji bazowych na zdrowie ludzi, którego wynik opublikowała w czasopiśmie *"International Journal of Occupational and Environmental Health"* w artykule pt. *"Dowody epidemiologiczne na zagrożenie dla zdrowia ze stacji bazowych telefonów komórkowych"*¹, gdzie można przeczytać: "Stwierdziłemu, że w ośmiu z dziesięciu badań stwierdzono zwiększoną częstość występowania niepożądanych objawów neurobehawioralnych lub raka w populacjach mieszkających w odległości < 500 metrów od stacji bazowych. Żadne z badań nie zgłosiło ekspozycji powyżej przyjętych międzynarodowych wytycznych, co sugeruje, że obecne wytyczne, mogą być nieodpowiednie do ochrony zdrowia populacji ludzkiej".

Po trzecie,

i również przez wzgląd na powyższą publikację wyników badań prof. Alicji Bortkiewicz nie możemy bezpiecznie sugerować się wytycznymi o braku zagrożeń przedstawionymi przez inwestora mimo, iż będą one zgodne z obowiązującym prawem, ponieważ Rząd Polski za pomocą tzw. "Mega ustawy" oraz jej nowelizacji z 2019r. dał nieograniczoną przepustkę dla inwestycji firm telekomunikacyjnych!

Pomimo licznego sprzeciwu świadomych zagrożenia tak zwanego *"elektrosmogu"* Polaków, firmom telekomunikacyjnym dano w/w ustawą niesłychanie uprzywilejowaną pozycję. Wydając tak niekorzystne decyzje podeptano prawa lokalnych społeczności, które nie mają nic do powiedzenia w tak ważnych kwestiach jak budowy bezprzewodowych sieci na terenach zamieszkałych przez ludność, na swych ojcowiznach. Rozporządzeniem z dnia 17 grudnia 2019 r. Minister Zdrowia podwyższył dopuszczalne normy promieniowania 100 – krotnie, tak aby nie były przeszkodą dla inwestycji telekomunikacyjnych. Zrobiono to bez oficjalnych długoterminowych badań wpływu pól elektromagnetycznych na organizmy żywe. "Wytyczne bezpieczeństwa" chronią więc przemysł telekomunikacyjny a nie nasze zdrowie.

¹ "Dowody epidemiologiczne na zagrożenie dla zdrowia ze stacji bazowych telefonów komórkowych" (*"Epidemiological Evidence for a Health Risk from Mobile Phone Base Stations"*): <https://www.semanticscholar.org/paper/Epidemiological-Evidence-for-a-Health-Risk-from-Khurana-Hardell/4db498482617aea7337252bea10886648a722a7e>

Polski rząd opiera się na zaleceniach Międzynarodowej Komisji Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym (ICNIRP – *International Commission on Non-ionizing Radiation Protection*) z 1998 r., która jest organizacją prywatną a większość jej członków ma powiązania z przemysłem telekomunikacyjnym i elektrycznym o czym również pisze w swej broszurze "Elektrosmog – niewidzialny wróg" Anna Mika, niezależny ekspert ds. PEM².

Absurdalna i wysoce poluzowana jest aktualna sytuacja prawna dotycząca inwestycji 5G. Według prawa, sam inwestor orzeka o tym, czy jego przedsięwzięcie należy zaliczyć do tych, które wpływają lub nie wpływają na nasze środowisko i zdrowie. Inwestor zawsze będzie bronił swoich interesów a nie rzetelnie stanowią w kwestii, która może mieć negatywne konsekwencje dla jego korzyści finansowych.

Twórcy, zwolennicy, biznesmeni czerpiący korzyści z technologii 5G twierdzą, iż nie ma ona wpływu na zdrowie ludzkie, jednak prawdziwe efekty jej oddziaływania będziemy widzieć dopiero za kilkanaście lat a wiarygodnych badań i jednoznacznych wniosków, które wykazują brak negatywnych skutków dla środowiska naturalnego i zdrowia ludzkiego nie ma. Ta technologia nadal nie jest należycie przebadana a wielu naukowców i lekarzy apeluje, i ostrzega o potencjalnych poważnych skutkach zdrowotnych dla ludzi i zwierząt³.

Po czwarte,

nasza petycja kieruje się również art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r., który stanowi w swych punktach o tym, że:

1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.
2. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.
3. Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.
4. Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Zaburzona zostanie bogata w naszej Gminie flora i fauna, mamy tu na myśli: łągowiska żurawi, rzadkie gatunki ptaków takich jak wilga, dudek oraz ptaki drapieżne, a także bogata w roślinność i przepiękna dolina rzeki Lubieńki. Są to aspekty zbyt wartościowe aby wystawiać je na promieniowanie, tym bardziej, że promieniowanie emitowane przez technologię 5G szczególnie oddziałuje na organizmy mające wysoki stosunek powierzchni ciała do objętości, takie jak owady, ptaki, płazy, małe ssaki oraz rośliny, w tym również drzewa a Prof. Martin Pall przewiduje, że konsekwencją 5G będą poważne kataklizmy ekologiczne, w tym rozległe pożary, ponieważ pod wpływem promieniowania rośliny stają się łatwopalne⁴.

Ustawa wyłączyła tego typu inwestycje spod konieczności oceny oddziaływania na środowisko ale to nie znaczy, że jako mieszkańcy w większości od pradziada, jako obywatele, których prawa chroni Konstytucja RP mamy prawo przymykać oczy na deptanie naszej ziemi i niszczenie świata przyrody!

Po piąte,

faktem jest, iż postawienie wieży zdecydowanie zaburzy ład przestrzenny i przyczyni się do degradacji walorów krajobrazowych naszej gminy przy znikomym znaczeniu dla interesu publicznego (art. 1 ust. 2 pkt 1, 2 i 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Bliskość Parku Etnograficznego, malownicze położenie pobliskiej miejscowości Kłóbka, którą nazywa się „*Pertą Kujaw*”, z każdym rokiem przyciąga w nasze strony coraz więcej turystów. Park etnograficzny jest unikatowy w swym położeniu. Jest tu wielki potencjał turystyczny, który jest już teraz

² Anna Mika, Niezależny ekspert ds. PEM, Broszura pt. "Elektrosmog – niewidzialny wróg" – https://www.zdrowapolska.org.pl/files/Zdrowa_Polska_ELEKTROSMOG_broszura.pdf

³ Międzynarodowy apel o powstrzymanie 5G na ziemi i w przestrzeni kosmicznej: <https://www.5gappeal.eu/the-5g-appeal/>

⁴ Anna Mika, Niezależny ekspert ds. PEM, Broszura pt. "Elektrosmog – niewidzialny wróg" – https://www.zdrowapolska.org.pl/files/Zdrowa_Polska_ELEKTROSMOG_broszura.pdf

wykorzystywany do promocji naszego regionu. Publikacje na temat Skansenu w Kłóbce ukazują się między innymi w „National Geographic” (dawniej „The National Geographic Magazine”) – amerykańskim miesięczniku, dlatego uważamy, że ta inwestycja negatywnie wpłynie na potencjał turystyczny naszej gminy w okolicach Kłóbki i uniemożliwi jej dalszy rozwój. Wbrew pozorom, i na przekór pędzącemu światu, dziś turystyka „Slow life” jest na czasie, i z korzyścią przede wszystkim dla naszego zdrowia psychicznego.

Po szóste,

sugerujemy i prosimy skupić się na rozwoju sieci przewodowej (światłowód), a także promowaniu jej zalet, natomiast rozwój sieci bezprzewodowych powinno się zahamować. Zalety światłowodu takie jak bezpieczeństwo nie tylko w rozumieniu zdrowia, poufność danych, stabilność łączy są nie do oceny.

Po siódme,

budowa stacji, to wsparcie zagranicznych koncernów, które dla naszej Gminy z racji podatków odprowadzą niewielkie pieniądze. Wykluczy to nas też z rozbudowy wcześniej wspomnianej infrastruktury sieci przewodowej (światłowodowej), która z racji otrzymanych przez Polskę funduszy z KPO ma szansę na dalszy rozwój, co nam mieszkańcom wsi przybliży nie tylko świat, pracę, nowe innowacyjne pomysły ale i szansę na edukację, rozwój i zamożność...

Po ósme,

i tu tak jak poprzednio, w ostatnim punkcie naszej petycji poruszamy dopiero totalnie materialną sprawę podkreślając tym samym jak ważne są dla nas zdrowie, sąsiedztwo, lokalne społeczności, kultura, środowisko, przyszłość naszych dzieci i wnuków, a mianowicie okoliczne działki znacznie tracą na wartości! W przyszłości możemy mieć problemy z ubezpieczeniem zdrowia i nieruchomości, gmina się wyludni i zubożeje.

Załączniki:

1. Apel naukowców o ochronę przed ekspozycją na niejonizujące pole elektromagnetyczne;
2. NIK o działaniach organów administracji publicznej w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym pochodzącym od urządzeń telefonii komórkowej „Kontroli nie ma, promienie harcuja”;
3. Deklaracja z Nikozji (*Nicosia Declaration*) dotycząca pól elektromagnetycznych / częstotliwości radiowych.

Otrzymują:

1. Rada Miejska Lubień Kujawski, ul. Wojska Polskiego 29, 87-840 Lubień Kujawski,
2. a/a.

Stanowczo sprzeciwiamy się inwestycji

(lista mieszkańców popierających sprzeciw została załączona do Petycji z dnia 04 października 2023 r., świadczy ona tym samym dla jak szerokiego grona mieszkańców jest ta sprawa ważna)

EMFscientist.org

Jego Ekscelencja Antonio Guterres, Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych
 Szanowny Dr Tedros Adhanom, Dyrektor Generalny Światowej Organizacji Zdrowia
 Szanowny Erik Solheim, Dyrektor Wykonawczy Programu Środowiskowego ONZ
 Państwa Członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych

Międzynarodowy Apel Naukowców

Apel naukowców o ochronę przed ekspozycją na niejonizujące pole elektromagnetyczne

Jesteśmy naukowcami zajmującymi się badaniami skutków biologicznych i zdrowotnych wywoływanych przez niejonizujące pole elektromagnetyczne (PEM). Dotychczas opublikowane i recenzowane badania naukowe wzbudziły nasze poważne obawy dotyczące wszechobecnej oraz wzrastającej ekspozycji na PEM, które są wytwarzane przez urządzenia elektryczne i bezprzewodowe. Są to m.in. urządzenia emitujące częstotliwości radiowe, jak telefony komórkowe i bezprzewodowe oraz ich stacje bazowe, Wi-Fi, anteny nadawcze, liczniki odczytywane radiowo, aparaty do monitoringu dzieci, jak również urządzenia elektryczne i infrastruktura dostarczająca energię elektryczną, które generują pole elektromagnetyczne o tzw. ekstremalnie niskich częstotliwościach (poniżej 300 Hz).

Naukowe podstawy naszych obaw

W wielu ostatnich publikacjach naukowych wykazano, że PEM wpływa na organizmy żywe na poziomie niższym niż zalecany w większości norm międzynarodowych i krajowych. Skutkiem tego jest między innymi zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów, stres komórkowy, wzrost liczby szkodliwych wolnych rodników, uszkodzenia genetyczne, strukturalne i funkcjonalne zmiany układu rozrodczego, zaburzenia poznawcze i pamięci, zaburzenia neurologiczne oraz negatywny wpływ na ogólny stan zdrowia ludzi. Szkody wykraczają poza gatunek ludzki, ponieważ istnieją również dowody szkodliwego wpływu PEM na rośliny i zwierzęta.

Odkrycia te uzasadniają nasz apel do ONZ i wszystkich państw członkowskich na świecie o wywarcie wpływu na WHO, by organizacja ta wykorzystwała swe silne przywództwo we wspieraniu tworzenia chroniących zdrowie społeczeństw regulacji prawnych. Regulacje te powinny zachęcać do wdrożenia środków zapobiegawczych i edukować społeczeństwo o ryzyku zdrowotnym, a szczególnie o ryzyku dla dzieci i rozwijających się płodów ze strony PEM. Nie podejmując tych działań, WHO sprzeniewierza się wypełnieniu swojej roli jako prominentnej międzynarodowej agencji zdrowia publicznego.

Nieodpowiednie międzynarodowe wytyczne dotyczące niejonizującego PEM

Różne agencje odpowiedzialne za ustanawianie norm bezpieczeństwa nie zapewniły ochrony dla ogółu społeczeństwa, szczególnie dzieci, które są bardziej podatne na wpływ PEM.

W 1998 roku Międzynarodowa Komisja Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym (ICNIRP) opublikowała „Wytyczne dotyczące ograniczenia ekspozycji na zmienne w czasie pola elektryczne, magnetyczne i elektromagnetyczne (do 300 GHz)”. [1] Wytyczne te zostały zaakceptowane przez WHO i wiele krajów na świecie. WHO wzywa wszystkie państwa do zaadoptowania wytycznych ICNIRP w celu międzynarodowego ujednolicenia norm krajowych. W roku 2009 ICNIRP wydała oświadczenie, w którym potwierdziła swoje stanowisko z 1998 roku, ponieważ w opinii tej Komisji badania naukowe, które ukazały się od tego czasu „nie dostarczyły żadnych dowodów szkodliwego wpływu PEM poniżej obecnych ograniczeń, tym samym nie jest wymagana niezwłoczna korekta wytycznych w celu ograniczania ekspozycji na pole elektromagnetyczne wysokich częstotliwości” [2]. ICNIRP do tej pory kontynuuje te zapewnienia wbrew wzrastającej liczbie dowodów podważających to stanowisko. Według naszej opinii wytyczne ICNIRP nie są wystarczające w ochronie

zdrowia społeczeństwa, ponieważ nie uwzględniają długotrwałej ekspozycji i wpływu niskich częstotliwości promieniowania.

W 2011 roku WHO przyjęła klasyfikację Międzynarodowej Agencji do Spraw Badań nad Rakiem (IARC) pola elektromagnetycznego tzw. ekstremalnie niskich częstotliwości, a w 2011 r. promieniowania radiowego jako *przypuszczalnie karcinogennych dla ludzi* (Grupa 2B). Mimo przyjęcia obu tych orzeczeń WHO w dalszym ciągu utrzymuje, że dowody, by obniżyć limity ekspozycji, są niewystarczające.

Ponieważ zasadność ustalania norm, które chroniłyby przed szkodliwymi skutkami zdrowotnymi, jest kwestią kontrowersyjną, rekomendujemy, by Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP) powołał i opłacił niezależną, multidyscyplinarną komisję. Jej celem powinno być zbadanie zalet i wad alternatywnych rozwiązań wobec obecnych praktyk, które znacznie obniżyłyby ekspozycję ludzi na PEM w zakresie fal radiowych i ekstremalnie niskich częstotliwości. Obrady tej grupy powinny być prowadzone w sposób jawny i bezstronny. Choć jest istotne, by przedstawiciele przemysłu telekomunikacyjnego byli w ten proces włączeni i z tą grupą współpracowali, nie powinni mieć oni wpływu na proces obrad i przyjmowane wnioski. Grupa ta powinna dostarczyć swoje wnioski do ONZ i WHO jako wskazówki w stosowaniu środków ostrożności.

Wspólnie wnioskujemy również, by:

- dzieci i kobiety w ciąży były chronione,
- wytyczne i normy były zaostrzone,
- producenci byli zachęceni do rozwijania bezpieczniejszej technologii,
- zakłady odpowiedzialne za wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucję i monitorowanie energii elektrycznej utrzymywały właściwą jakość infrastruktury i zapewniały właściwe instalacje w celu minimalizacji szkodliwych prądów upływu,
- społeczeństwo było w pełni poinformowane o potencjalnym ryzyku dla zdrowia spowodowanym polem elektromagnetycznym i edukowane odnośnie sposobów redukcji ryzyka dla zdrowia,
- przedstawiciele profesji medycznej byli edukowani o biologicznych skutkach pola elektromagnetycznego oraz, by mieli zapewnione przeszkolenie z opieki nad pacjentami wrażliwymi na pole elektromagnetyczne,
- rządy opłacały szkolenia i badania nad wpływem pola elektromagnetycznego na zdrowie, które będą niezależne od przemysłu oraz aby nakazały współpracę przemysłu z badaczami,
- media ujawniały związki finansowe ekspertów z przemysłem, gdy cytują ich opinie dotyczące zdrowia i aspektów bezpieczeństwa urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne,
- ustanowiono obszary wolne od promieniowania.

1) <http://www.icnirp.org/cms/upload/publications/ICNIRPemfgdl.pdf>

2) <http://www.icnirp.org/cms/upload/publications/ICNIRPStatementEMF.pdf>

3) <http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol80/>

4) <http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol102/>

Data publikacji: 11 maja 2015

Data obecnej wersji: sierpień 2017

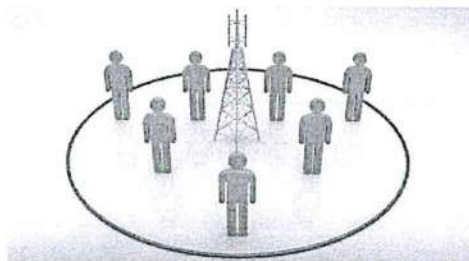
Pytania oraz wnioski o poparcie apelu od kwalifikowanych naukowców można składać do p. Elizabeth Kelley, Dyrektor EMFscientist.org, pod adresem info@EMFscientist.org.

Uwaga: Sygnatariusze apelu podpisali go we własnym imieniu. Podanie ich profesjonalnych afiliacji nie oznacza, że reprezentują oni opinie swoich pracodawców lub organizacji, do których należą.

Kontroli nie ma, promienie harczą

2019-05-07 07:00:00

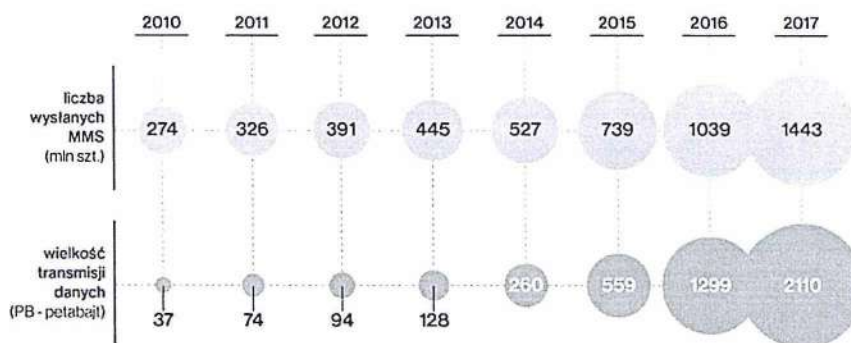

NIK o działaniach organów administracji publicznej w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym pochodzącym od urządzeń telefonii komórkowej

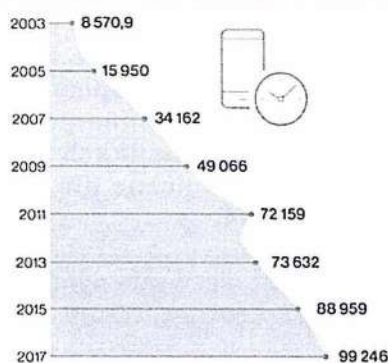
Organy Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie są przygotowane ani organizacyjnie, ani technicznie do kontroli pola elektromagnetycznego. To dlatego, że ich kompetencje nakładają się, a przepisy nie określają jednoznacznie roli, jaką mają odgrywać w systemie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym od urządzeń telefonii komórkowej. W kilku przypadkach inspektoraty ochrony środowiska oraz wojewódzkie stacje sanitarno-epidemiologiczne nie miały nawet potwierdzonych kompetencji do wykonywania pomiarów PEM.

Rozwój rynku telefonii komórkowej w Polsce jest niezwykle dynamiczny. **W latach 2010-2017 wielkość transmisji danych wzrosła aż 57-krotnie.** Wzrosły też liczba i czas połączeń.

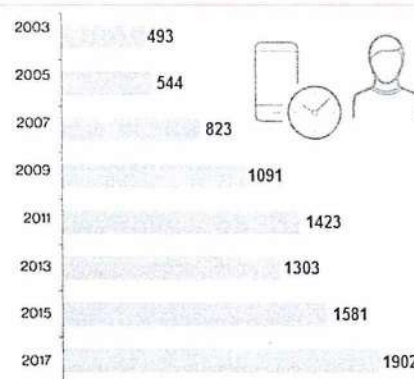
Wielkość transmisji danych oraz liczba wysłanych MMS w latach 2010-2017

Liczba minut połączeń w ruchu krajowym wychodzącym (w mln) w latach 2003-2017

Średni czas połączeń na jednego abonenta w latach 2003-2017 (w min.)

Źródło: opracowania NIK na podstawie danych GUS

Poszerza się zasięg sieci komórkowych, podwyższa się standard transmisji danych, jego szybkość i jakość. A to nie koniec: do 2030 roku rynek ten ma odnotować 24-krotny wzrost. Oznacza to m.in. coraz większą liczbę anten oraz ich instalację na mniejszych wysokościach. **Oddziaływanie pól elektromagnetycznych (PEM) emitowanych przez stacje bazowe (SBTK) i urządzenia mobilne na ludzi i środowisko będzie więc coraz silniejsze.** Dlatego tak istotna jest wiarygodna i systematyczna kontrola poziomu PEM, szczególnie w miejscach najbardziej narażonych na promieniowanie.

Tymczasem obowiązujące w Polsce przepisy nie gwarantują, że w otoczeniu SBTK zostanie dotrzymany dopuszczalny poziom PEM. **Brak jest jednoznacznych i przejrzystych regulacji prawnych** normujących proces powstawania i modernizacji SBTK, które pozwalałyby na przeprowadzenie przez właściwy organ **rzetelnej oceny ryzyka narażenia na ponadnormatywne PEM w bezpośrednim sąsiedztwie SBTK jeszcze przed rozpoczęciem inwestycji**, a jednocześnie nie stwarzałyby przedsiębiorcom barier administracyjnych wydłużających proces inwestycyjny.

Jedyną metodą zdobywania wiedzy w tym zakresie pozostają więc pomiary kontrolne PEM w otoczeniu SBTK, prowadzone przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) i Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS) lub pozyskiwane od przedsiębiorców telekomunikacyjnych, a wykonywane przez akredytowane laboratoria. Wyniki tych ostatnich badań trafiały do obu inspekcji, lecz ich rzetelność nie była sprawdzana. **W ramach IOŚ nie utworzono laboratorium referencyjnego w zakresie PEM**, choć na potrzebę jego funkcjonowania wskazał już w 2009 r. dokument Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Zdaniem Głównego

Inspektora OŚ, wyrażonym w 2014 r., nie było potrzeby tworzenia takiego laboratorium. W takcie kontroli NIK zarówno Minister Środowiska, jak i Główny Inspektor uznali jednak, że jest ono potrzebne.

W Polsce ustanowiono dopuszczalny poziom PEM na poziomie niższym od przyjętego w części krajów europejskich. Trudno jednak porównywać tylko dopuszczalne „limity PEM”, skoro w różnych krajach przyjęto też różne zasady lokalizacji SBTk czy zasady minimalizowania oddziaływania PEM na tyle, na ile jest to rozsądnie możliwe (tzw. zasada ALARA). Co więcej, Ministerstwo Środowiska i Ministerstwo Cyfryzacji wskazują, że **w innych krajach Europy, pomimo obowiązywania znacznie wyższych dopuszczalnych poziomów PEM, raczej nie są notowane poziomy przekraczające polski „limit PEM”**.

Organy administracji publicznej nienależycie kontrolują oddziaływanie promieniowania urządzeń telefonii komórkowej. W tej mierze niewiele się zmieniło od 10 lat - już w 2009 r. Sejm przyjął Politykę ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, w której **stan ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym określono mianem zaniedbanego. Pomimo zmian w przepisach prawa tak jest do dziś**.

W innych krajach badaniem PEM zajmują się różne wyspecjalizowane instytucje. U nas leży to w zakresie działania IOŚ i PIS. Jednak **ich kompetencje zachodzą na siebie, a przepisy nie rozgraniczają ich rolę w sposób czytelny**, co wzmaga brak koordynacji między Głównym Inspektorem OŚ a Głównym Inspektorem Sanitarnym i sprzyja wzajemnemu przerzucaniu odpowiedzialności. Co więcej, **aż 6 wojewódzkich inspektoratów OŚ i 6 wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych (WSSE) nie ma kompetencji do pomiarów PEM potwierdzonych przez Polskie Centrum Akredytacji (PCA)**. W IOŚ z racji słabej zachęty finansowej występuje wysoka fluktuacja kadr. W PIS w ogóle nie analizowano czy obsada kadrowa jest adekwatna do zadań dotyczących PEM od urządzeń telefonii komórkowej. Pracownicy obydwu Inspekcji nie byli należycie szkoleni w zakresie metodyki pomiarów PEM, **nie dysponowali też sprzętem, który umożliwiłby te pomiary z uwzględnieniem najbardziej niekorzystnych parametrów pracy SBTk**. Pomiary PEM dokonywane są w zakresie chwilowych wartości, bez uwzględnienia fluktuacji i tendencji w szerszym wymiarze czasowym. Po godz. 16.00 (koniec pracy w obydwu Inspekcjach) pomiarów w ogóle się nie prowadzi, choć natężenie ruchu w sieci komórkowej i promieniowania z SBTk może nawet znacząco rosnąć.

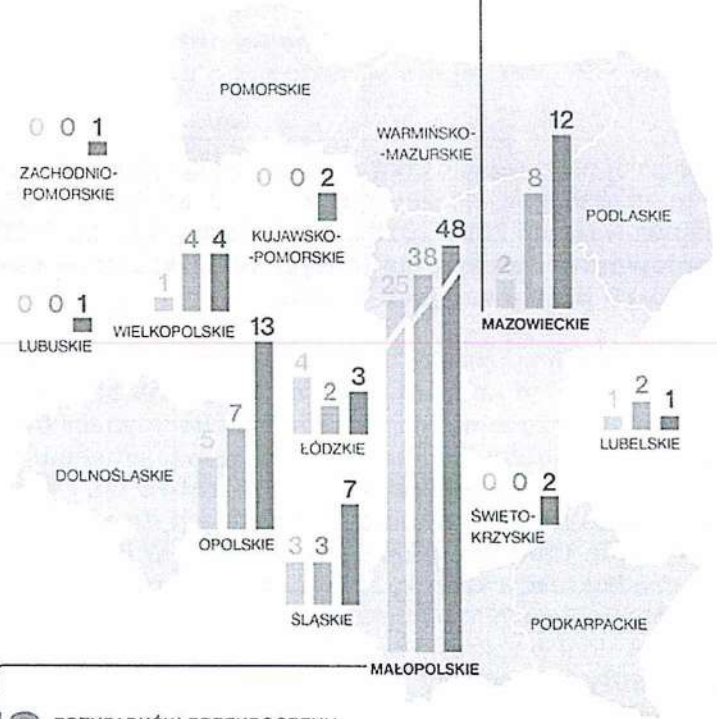
Ani inspektorzy OŚ, ani inspektorzy sanitarni **nie prowadzili należytej kontroli dotrzymania dopuszczalnego poziomu PEM w otoczeniu SBTk**. Nieliczne pomiary PEM prowadzono właściwie tylko na wniosek osób prywatnych lub jednostek samorządu terytorialnego. Nie prowadzono ich z urzędu - z inicjatywy organu. **Tylko w takich interwencyjnych pomiarach wykazywane były przekroczone poziomy dopuszczalnego promieniowania elektromagnetycznego**. W kilku województwach pomiarów PEM w ogóle nie przeprowadzano. **Nie istnieje natomiast koncepcja prowadzenia kontroli PEM w miejscach najbardziej narażonych nad przekroczenia „limitu PEM” ani rzetelna analiza ryzyka pozwalająca na identyfikację takich miejsc**.

Często nie dotrzymuje się również prawnego wymogu mierzenia PEM w miejscach szczególnie wystawionych na oddziaływanie promieniowania w dużym natężeniu, tj. w oknach i na wysoko położonych balkonach i tarasach budynków - chyba że indywidualny wnioskodawca postuluje wyraźnie o taki eksponowany punkt pomiaru. Pomiary przeprowadza się raczej przy gruncie, gdzie z reguły występują niższe wartości PEM.

Liczba pomiarów PEM w otoczeniu SBTk przeprowadzona przez WIOŚ w latach 2015–2017

2015 r. 2016 r. 2017 r. brak pomiaru

2 PRZYPADKI PRZEKROCZENIA
DOPUSZCZLNEGO POZIOMU PEM

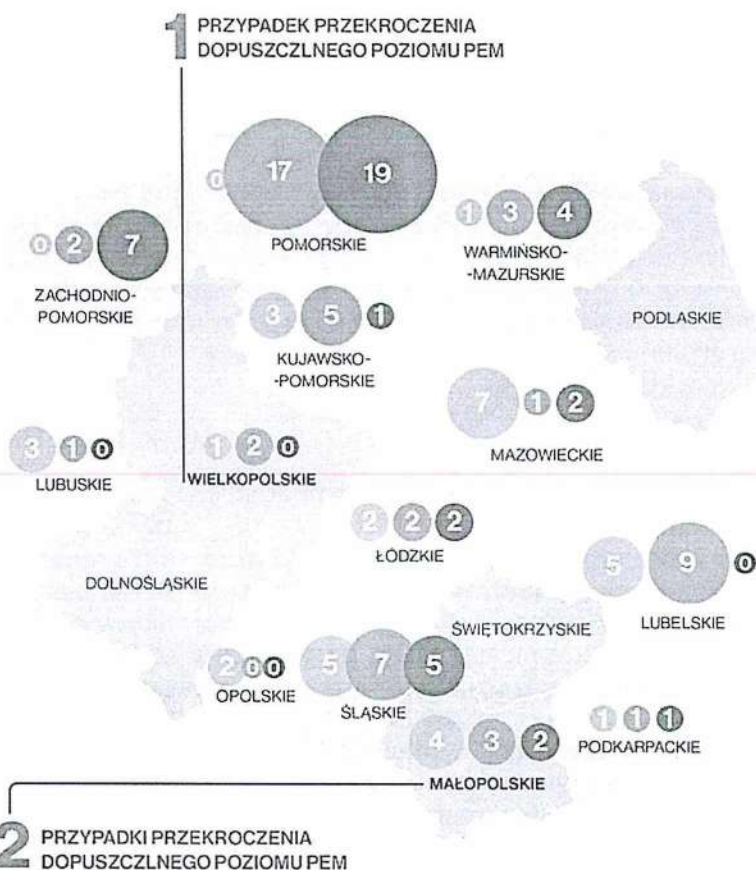

12 PRZYPADKÓW PRZEKROCZENIA
DOPUSZCZLNEGO POZIOMU PEM

Źródło: opracowanie NIK na podstawie danych z kontroli

Liczba pomiarów PEM w otoczeniu SBTK przeprowadzona przez WSSE w latach 2015–2017

● 2015 r. ● 2016 r. ● 2017 r. ■ brak pomiaru

Źródło: opracowanie NIK na podstawie danych z kontroli

W IOŚ i PIS pomiarom kontrolnym PEM przypisywano niski priorytet. W tej drugiej Inspekcji przyjęto pogląd, że ochrona przed PEM nie dotyczy SBTK, a urządzeń przemysłowych, oraz że brak „twardych dowodów na negatywny wpływ PEM na zdrowie”.

Obydwie Inspekcje nie przeprowadzają gruntownej analizy nadsyłanych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych dokumentów i sprawozdań z pomiarów PEM. **Nie zdołali wypracować metod sprawdzania poprawności tych pomiarów ani zasad postępowania w przypadku zastrzeżeń do wyników pomiarów, choć to one winny nadzorować ich rzetelność.** Weryfikacja wyników jest utrudniona wskutek braku odniesienia ich do obowiązującej metodyki referencyjnej. Brakuje też szczegółowych wymagań co do formy i układu wyników pomiarów ponieważ Minister Środowiska nie wydał stosownego rozporządzenia pomimo rekomendacji NIK przedstawionej już w 2015 r. **Wyniki pomiarów zleczanych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych i przekazywanych do IOŚ i PIS nie uwzględniają najbardziej niekorzystnych warunków pracy SBTK, choć stanowi to jeden z wymogów obowiązującej metodyki referencyjnej. Niejednokrotnie nie spełniają też obowiązku dokonania pomiaru w oknach i na balkonach budynków mieszkalnych.**

W skrajnym przypadku laboratorium wyliczyło w sprawozdaniu prawie pół tysiąca mieszkań niedostępnych dla pomiarów z powodu nieobecności lokatorów, ale we wniosku końcowym napisało: „wyniki pomiarów wskazują, że w żadnym punkcie wokół obiektu i w miejscach przebywania ludności nie zostały przekroczone wartości dopuszczalne”.

Pomimo prowadzenia przez IOŚ państwowego monitoringu środowiska w zakresie PEM, nie ma pełnych i dostępnych publicznie informacji, czy PEM w środowisku utrzymywane jest na dopuszczalnym poziomie. Oceny IOŚ w tej mierze koncentrowały się jedynie na bardzo niskich poziomach PEM stwierdzonych w miejscach słabo narażonych na PEM. **Naruszając przepisy prawa, IOŚ nie informowała również społeczeństwa i innych organów administracji o stwierdzonych przez wojewódzkich IOŚ ponadnormatywnych wartościach PEM.** Dzieje się tak pomimo doniesień o zapytaniach kierowanych przez mieszkańców i rozmaite organizacje społeczne w sprawie potencjalnej szkodliwości PEM i o protestach przeciwko budowie SBTK.

Mimo wskazywania przez naukowców, Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Cyfryzacji na potrzebę edukacji w tym zakresie, **PIS nie podejmowała jednego ze swych ustawowych zadań** - skoordynowanych i adekwatnych do potrzeb działań oświatowo-zdrowotnych, polegających na **promowaniu sposobów korzystania z urządzeń mobilnych w sposób ograniczający nadmierne narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne**, szczególnie wśród powszechnie używających je dzieci i młodzieży.

Wnioski

Z uwagi na znacznie rozproszenie kompetencji w powyższym zakresie, NIK wnioskuje do:

- **Prezesa Rady Ministrów o wypracowanie skutecznego systemu kontroli dotrzymywania dopuszczalnego poziomu PEM w otoczeniu SBTK.** System ten powinien uwzględniać:
 - badanie potencjalnego narażenia na ponadnormatywne poziomy PEM już na etapie poprzedzającym powstanie lub modernizację SBTK, na podstawie rozkładów przestrzennych PEM w otoczeniu instalacji radiokomunikacyjnych, wyznaczonych w drodze obliczeń wykonanych na podstawie jednolitych zasad;
 - przypisanie kompetencji w zakresie kontroli dotrzymywania dopuszczalnego poziomu PEM jednemu wyspecjalizowanemu organowi, działającemu pod jednolitym kierownictwem i mającemu dostęp do danych o podstawowych parametrach SBTK oraz o rozkładach przestrzennych PEM w otoczeniu SBTK;
 - wykonywanie pomiarów kontrolnych PEM za pomocą urządzeń adekwatnych do stanu rozwoju technik nadawczych w telefonii komórkowej;
 - adekwatne do rozwoju systemów telekomunikacyjnych oraz metodyk pomiarowych doskonalenie zawodowe pracowników organu kontrolnego wykonujących pomiary PEM w otoczeniu SBTK oraz weryfikujących wyniki pomiarów realizowanych na zlecenie przedsiębiorców telekomunikacyjnych;
 - metody identyfikacji lokalizacji SBTK, w otoczeniu których występują miejsca potencjalnie narażone na występowanie ponadnormatywnych poziomów PEM;
 - metody prowadzenia analizy poprzedzającej pomiary, pozwalającej na optymalny dobór punktów i pionów pomiarowych, ukierunkowany na miejsca najbardziej narażone na ponadnormatywne poziomy PEM;
 - wykonywanie analiz tzw. „najgorszego przypadku”, tj. określania wartości PEM przy najbardziej niekorzystnych parametrach pracy SBTK, wynikających w szczególności ze zróżnicowanego obciążenia stacji ruchem telekomunikacyjnym;
 - kryteria obligujące do przeprowadzania pomiarów PEM w otoczeniu SBTK metodą selektywną, uzależnione w szczególności od występowania kilku wielosystemowych SBTK w danej lokalizacji, mocy emisyjnej zainstalowanych anten oraz gęstości zabudowy;
 - metodykę pomiarów, adekwatną do stanu rozwoju technik nadawczych w telefonii komórkowej, określającą w szczególności sposób prowadzenia pomiarów metodą selektywną, w tym identyfikacji źródeł PEM, ekstrapolacji wyników pomiarów PEM do poziomów najbardziej niekorzystnych z punktu widzenia oddziaływania na środowisko;
 - wzór sprawozdania z pomiarów PEM przewidujący obowiązek odnoszenia się do wszystkich podstawowych wymogów obowiązującej metodyki, a także:
 - podawanie w sposób jednoznaczny trybu pracy SBTK w trakcie pomiarów;
 - umieszczanie informacji na temat zakresu wykorzystania uprzednio przeprowadzonych obliczeń do identyfikacji miejsc, w których stwierdzono występowanie PEM o poziomach zbliżonych do poziomu

dopuszczalnego;

- opis odstępstw od wymogów metodyki referencyjnej i ich wpływu na przydatność wyników pomiarów do oceny dotrzymywania dopuszczalnego poziomu PEM w otoczeniu SBTK;
- dokładne określenie i zwizualizowanie na planie sytuacyjnym miejsc wykonywania pomiarów;
- utworzenie systemu informatycznego pozwalającego na gromadzenie i wizualizację oraz publiczne udostępnianie podstawowych danych na temat SBTK i wyników pomiarów PEM;
- mechanizmy nadzoru i kontroli wyników pomiarów realizowanych na zlecenie przedsiębiorców telekomunikacyjnych, w tym instrumenty prawne umożliwiające organowi skuteczne egzekwowanie prawidłowych i rzetelnych wyników pomiarów PEM (w tym możliwość odrzucenia sprawozdania z pomiarów PEM niespełniającego wymogów metodyki referencyjnej);
- sankcje administracyjne za dopuszczanie do przekraczania dopuszczalnego poziomu PEM w otoczeniu SBTK.

- Ministra Zdrowia o:

- inicjowanie działań edukacyjnych dotyczących korzystania z urządzeń mobilnych w sposób ograniczający nadmierne narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne, ukierunkowanych w szczególności na dzieci i młodzież powszechnie korzystające z usług telefonii ruchomej;
- objęcie nadzorem działalności Głównego Inspektora Sanitarnego w obszarze kontroli dotrzymywania dopuszczalnych poziomów PEM w otoczeniu SBTK.

- Ministra Środowiska o:

- określenie wymagań dotyczących wyników pomiarów poziomów PEM w środowisku w celu ujednoczenia sposobu prezentacji wyników pomiarów i zapewnienia właściwego ich wykonywania;
- objęcie nadzorem działań GIOŚ w obszarze ochrony środowiska przed PEM.

- Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska i państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych o:

- zapewnienie prowadzenia pomiarów kontrolnych w miejscach najbardziej narażonych na występowanie ponadnormatywnego poziomu PEM;
- sprawdzanie wyników pomiarów PEM, prowadzonych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych i przedkładanych GIOŚ i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu, pod kątem spełnienia wymogów obowiązującej metodyki referencyjnej, a w razie zastrzeżeń konsekwentne przekazywanie spraw do PCA lub podejmowanie własnych pomiarów kontrolnych.

- **Dyrektora Polskiego Centrum Akredytacji o** zintensyfikowanie nadzoru nad jednostkami posiadającymi akredytację PCA na wykonywanie pomiarów PEM w środowisku w celu konsekwentnego eliminowania przypadków niedotrzymywania przez te jednostki wymogów obowiązującej metodyki referencyjnej.

Deklaracja z Nikozji (Nicosia Declaration) dotycząca pól elektromagnetycznych/ częstotliwości radiowych

Listopad, 2017

Proponowane zalecenia oparte są na istniejących zaleceniach drukowanych co roku przez Wiedeńskie Izby Medyczne (Austria) oraz zaleceniach opublikowanych przez Cypryjski Komitet Ochrony Środowiska i Zdrowia Dziecka, a także niedawny apel z Rejkiawiku z 2017 roku.

16 Praktycznych Zasad

1. Dzieci oraz osoby poniżej 16 roku życia powinny nosić telefony komórkowe tylko w sytuacjach awaryjnych.
2. Telefony komórkowe, tablety, laptopy to nie zabawki ani źródło rozrywki dla dzieci. Mogą być używane przez dzieci tylko jako tzw. proste urządzenia, tzn. w trybie samolotowym i z wyłączonymi: Wi Fi, bluetoothem i bezprzewodowym Internetem.
Gry, piosenki itp. powinny być wcześniej ściągnięte i zapisane przez rodziców. Nawet wtedy, używanie tych urządzeń powinno się ograniczać i dostosować do wieku dziecka. Dzieci w wieku przedszkolnym powinny korzystać z nich jak najmniej, a dzieci poniżej 2 roku życia wcale.
3. Stosuj zasadę, żeby jak najmniej dzwonić i staraj się, żeby rozmowy były jak najkrótsze. Używaj zamiast tego telefonu stacjonarnego albo pisz SMSy.
4. „Odległość to twój przyjaciel”. Trzymaj telefon z dala od ciała i głowy podczas dzwonienia i utrzymuj przynajmniej odległość zalecaną w instrukcji użytkowania. Korzystaj z trybu głośnomówiącego albo ze słuchawek.
5. Używając słuchawek lub trybu głośnomówiącego, nie trzymaj telefonu komórkowego bezpośrednio przy ciele. Szczególnie ostrożne powinny być kobiety w ciąży. Telefony komórkowe stanowią też zagrożenie dla płodności mężczyzn, gdy noszone są w kieszeni spodni. Osoby z elektronicznymi implantami (rozrusznik serca, pompa insulinowa itp.) powinny zwracać szczególną uwagę na odległość. Jeśli nie ma innej opcji, noś telefon w zewnętrznej kieszeni płaszcza albo w plecaku, torbie czy torebce.
6. Nie używaj telefonów komórkowych czy smartfonów w pojazdach (samochód, autobus, pociąg). Bez zewnętrznej anteny, promieniowanie w pojeździe jest podwyższone. Ponadto, użytkownik się rozprasza i stanowi uciążliwość dla innych osób korzystających z transportu publicznego.
7. Nigdy nie pisz SMSów kierując pojazdem! Rozproszenie uwagi powoduje, że stanowisz niebezpieczeństwo nie tylko dla siebie, ale też innych użytkowników dróg!
8. Dzwoniąc w domu czy w pracy używaj telefonu stacjonarnego.
9. Pracuj więcej offline i trzymaj telefon w trybie samolotowym. Do słuchania muzyki, robienia zdjęć, używania zegarka czy kalkulatora albo do grania offline nie jest potrzebne stałe połączenie z Internetem.

10. Mniej aplikacji oznacza mniejsze promieniowanie. Zredukuj ilość aplikacji i wyłącz większość niepotrzebnych usług na smartfonie. Wyłączenie Internetu czy Wi Fi powoduje, że smartfon staje się prostym telefonem komórkowym. Nadal możesz go używać do dzwonienia, ale unikasz sporo niepotrzebnego promieniowania z niepotrzebnych usług. Szczególnie ostrożni powinni być nastolatki.
11. Unikaj dzwonienia w miejscach ze słabym zasięgiem (piwnica, winda, itp.) W takich miejscach telefon komórkowy zwiększa moc transmisji. Przy słabym zasięgu używaj słuchawek albo trybu głośnomówiącego.
12. Kup telefon komórkowy z niską wartością SAR albo z połączeniem do zewnętrznej anteny.
13. Połączenie z Internetem przy użyciu kabla, czyli LAN (np. poprzez ADSL, VDSL, światłowód) nie emituje promieniowania i jest szybkie oraz bezpieczne. Należy unikać stale promieniujących bezprzewodowych telefonów typu DECT, punktów dostępu do Wi Fi, modemów USB, modemów LTE. Należy ich szczególnie unikać w domu i w szkole. Routery Wi Fi powodują pasywną ekspozycję dla nie-użytkowników. Zależnie od urządzenia, należy zachować odległość od 4 do 10 metrów od miejsc gdzie się bawią, przebywają czy śpią dzieci. Wi Fi powinno być zawsze wyłączone gdy się go nie używa, zwłaszcza w nocy albo gdy w pobliżu jest kobieta w ciąży albo dzieci.
14. Poleca się, aby jakiegokolwiek rozmowy czy rozmowy telefoniczne były robione przez Internet przewodowy.
15. Chronimy kobiety w ciąży oraz dzieci od biernej ekspozycji poprzez utrzymanie odległości min.1 metra, gdy używamy telefonu komórkowego. Używając bezprzewodowego Internetu (Wi Fi czy Internetu w telefonie) odległość powinna być tak duża jak to tylko możliwe. Urządzenia takie jak telefony komórkowe, laptopy czy tablety z połączeniem bezprzewodowym powinny być trzymane z dala od brzucha kobiety w ciąży czy też kobiety trzymającej dziecko na rękach. Kobieta w ciąży czy też dziecko nie powinny w żadnym wypadku przebywać koło routera czy też pomiędzy routerem a komputerem. Rodzice nie powinni używać czy trzymać telefonu komórkowego czy innych urządzeń bezprzewodowych kiedy trzymają dzieci albo gdy dzieci są w pobliżu. Nie powinni też kłaść telefonu komórkowego w pobliżu wózka dziecięcego. Ryzyko wzrasta, gdy urządzenie bezprzewodowe jest połączone z Internetem poprzez Wi Fi czy bezprzewodowe przesyłanie danych.
16. Wystrzegaj się bezprzewodowych nian, gdyż stanowią one potencjalne ryzyko nieodwracalnych zniszczeń dla rozwoju mózgu niemowlęcia. Analogowe albo przewodowe wersje tych urządzeń są bezpieczniejsze. Gdy już się używa urządzeń cyfrowych, to powinny być one bez opcji video oraz bez nieustannej transmisji danych, czyli aktywowane poprzez głos. W każdym wypadku, urządzeń tego typu nie powinno się umieszczać w łóżeczku dziecięcym, tylko w odległości co najmniej 2 metrów!

*Tłumaczenie z angielskiego ze strony: www.ehtrust.org/2017-nicosia-declaration-electromagnetic-radiofrequency-radiation